

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin Parlayan Yıldızlarından, Türkiye'de Çocuk Hematoloji ve Onkoloji'nin Kurucusu: Prof. Dr. Ayhan (Okçuoğlu) Çavdar

One of the Shining Stars of Ankara University Faculty of Medicine, the Founder of Pediatric Hematology and Oncology in Türkiye: Prof. Dr. Ayhan (Okçuoğlu) Çavdar

© Hülya Öztürk Karataş

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye

Öz

Amaç: İbni Haldun, "İnsanlar doğar, büyür, yaşlanır ve ölür" der, bu döngüde insanoğlu, var olduğu andan itibaren yaşamını anlamlandırabilme adına eylemlerde bulunur, tarihsel süreçte kendi var oluş öyküsünü oluşturmaya çalışır. Çalışmamızda Ayhan Çavdar ve yaşamı, bilimsel ve toplumsal çalışmalarını tıp tarihi inceleme yöntemlerine göre araştırmak amaçlanmıştır.

Gereç ve Yöntem: Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın biyografisi ve bilime olan katkısı yaşayan yakınlarıyla yapılan söyleşiler, aile arşivine ait kayıtlar ile Türkiye Büyük Millet Meclisi zabıt ve tutanaklar arşivleri ve gazeteler kullanılarak nitel araştırma yöntemlerine göre incelenmiştir.

Bulgular: Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar dünyadaki varlığını, mesleki veya toplumsal çalışmaları ve sergilediği duruşu ile onurlu kişiliği sayesinde sağlamlaştırmıştır. Sağlık alanına verdiği katkılarının yanında meslek etiği konusundaki hassasiyeti, sağlıkta çalışan pek çok insana bakış açısı sağlamış, kendisinin de başarılarının taçlanması ve isminin hala anılır olmasına sebebiyet vermiştir. Prof. Dr. Ayhan Çavdar, meslek yaşantısı dışında bilimin pek çok alanında katkı vermeye çalışmış, Türkiye Bilimler Akademisi'nin kurucu başkanlığı, Türk Hematoloji Derneği ve Atatürkçü Düşünce Derneği kurucu üyeliğini sürdürmüş, topluma fayda amaçlı her türlü eylemde canla başla kendisini ortaya koymuştur.

Sonuç: Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar'ı tanıyabilmek, bilim insanları ve genç hekim adaylarına yeni pencereler açabileceği gibi onurlu bir yaşamın yansımalarını da gözler önüne seren yönüyle de bilim insanlarına örnek olacak pek çok özelliği barındırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ayhan Okçuoğlu Çavdar, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, biyografi, çocuk hematoloji ve onkolojisi

Abstract

Objectives: Ibn Haldun states, "People are born, grow, age, and die", in this cycle, humanity takes actions to make sense of their lives from the moment of existence, striving to create its own story of existence throughout history. In our study, the life of Ayhan Çavdar and her scientific and social endeavors are intended to be investigated according to the methods of medical history research.

Materials and Methods: The biography of Prof. Dr. Çavdar and her contributions to science were examined using qualitative research methods, including interviews with her close relatives, records from the family archives, as well as records from the TBMM-Grand National Assembly of Türkiye and newspapers.

Results: Prof. Dr. Çavdar solidified her existence in the world through her professional or social endeavors and the honorable personality she displayed. In addition to her contributions to the field of health, her sensitivity to professional ethics has provided a perspective to many individuals working in healthcare, contributing to her own success and the perpetuation of her name. Prof. Dr. Çavdar has endeavored to contribute to various fields of science beyond her professional career, serving as the founding president of the Turkish Academy of Sciences, and maintaining memberships in the Turkish Hematology Society and the Atatürk Thought Society, demonstrating her dedication to any action aimed at benefiting society.

Conclusion: Understanding Çavdar not only has the potential to open new windows for scientists and young medical professionals but also serves as an example to scientists due to the many qualities that reflect an honorable life.

Keywords: Ayhan Okcuoglu Cavdar, Ankara University Faculty of Medicine, biography, pediatric hematology and oncology

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Hülya Öztürk Karataş

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Tarihi ve Etik Anabilim Dalı, Eskişehir, Türkiye

E-posta: hulyaozturk33b@gmail.com ORCID ID: orcid.org/0000-0001-8999-4213

Geliş Tarihi/Received: 28.03.2024 Kabul Tarihi/Accepted: 18.09.2024

Giriş

Prof. Dr. Ayhan Çavdar, Türkiye'nin önde gelen akademisyenlerinden biri olarak, bilim dünyasına yaptığı önemli katkılarla tanınmaktadır. Onun uzun yıllara yayılan akademik kariyeri, sayısız araştırma ve yayınlara zenginleşmiş, birçok öğrenci ve araştırmacıya ilham kaynağı olmuştur. Çeşitli alanlarda gerçekleştirdiği çalışmalarla hem ulusal hem de uluslararası arenada saygın bir konuma sahip olan Prof. Dr. Çavdar, bilime olan adanmışlığı ve özverili çalışmalarıyla dikkat çekmektedir.

Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin (cumhuriyetin ilk tıp fakültesi) efsane hocalarından Prof. Dr. Ayhan Okçuoğlu Çavdar, 12 Ağustos 1930 tarihinde Adana'da dünyaya gelmiştir. Beş çocuklu bir ailede doğan Çavdar, ailenin dördüncü çocuğudur (1,2).

Ayhan O. Çavdar, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde 1947 yılından 1953 yılına kadar eğitim görmüştür. Tıp okuduğu yıllardan itibaren kan hastalıklarıyla ilgilenmiş ve bu alan onu çok etkilemiştir. 1953'te çocuk kliniğinde asistanlık eğitimine başlamış ve 1956'da tamamlamıştır. Asistanlık bitirme tezi konusunu "trombositler" üzerine seçmiştir. Bu konu üzerine çalışmalarını Amerika'da St. Louis şehrindeki Washington Üniversitesi'ne giderek geliştirmiş ve tamamlamıştır. Ülkeye dönüşünün ardından 1961 yılında doçent olan Ayhan Çavdar, genellikle çalışmalarını seçerken ülkemizde ihtiyaç duyulan alanları takip etmiş ve yaşadığı ülkenin sorunlarına ilişkin çalışmalar yapmayı önceliklemiştir (3).

Bu çalışma, Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın hayatını, akademik kariyerini ve bilim dünyasına yaptığı katkıları ayrıntılı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Onun bilimsel yolculuğu ve elde ettiği başarılar, sadece akademik çevrelerde değil, aynı zamanda genel toplumda da büyük bir takdirle karşılanmaktadır. Makalemizin amacı, akademik dünyada iz bırakmış bir bilim insanı olan Ayhan Çavdar'ın yaşamını ve çalışmalarını kayıt altına alarak bu mirası geleceğe daha geniş kitlelere tanıtarak genç akademisyenlere ve öğrencilere ilham kaynağı oluşturmaktır.

Gereç ve Yöntem

Geçmişte yaşamış ya da henüz hayatta olan kişilerin geçmişini konu edinen biyografiler tarih yazımında nitel araştırma yöntemleri içerisinde yer alır. Bir olgu veya olayı kendi doğasına uygun bir şekilde ve derinlemesine inceleyen nitel araştırma yönteminin kullandığı veri toplama araçları içerisinde çoklu veri toplama araçlarının kullanılmasıyla ortaya konulan biyografi yazılarında bir hayatın canlandırılması, yazar tarafından yeniden sunulması sağlanır. Burada kişinin yakınları ile görüşmeler yanında, gözlem ve dokümantasyon belge ve formları kullanılarak veriler toplanır ve analiz edilir. Aile bireyleri ile görüşülmesi biyografi yazılarında büyük önem taşımaktadır.

Biyografisi yazılan kişiyi daha iyi tanıyabilmek adına gerçekleştirilen görüşmelerde, özellikle birinci derece yakınları ve arkadaşlarından görüşmeyi kabul eden ve katkı vermek isteyen kişiler tercih edilir. Görüşmeyi kabul eden kişilerin izlenimleri, düşünceleri, görüşleri biyografi yazımında önemli birincil bilgiler sağlaması açısından önemlidir. Arşiv materyalleri ve belgeler ya da araştırmacının canlı tanıklarla yaptığı röportajlar kullanılarak biyografisi yazılan bireyin yaşamındaki önemli dönemler, kesitler halinde biyografi yazımında verilir (4).

Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın biyografisinin kaleme alındığı bu çalışma, tıp tarihi incelemeleri yöntemlerinden nitel araştırma deseni kullanılarak hazırlanmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (TBMM) ait belgeler ve dönemin gazete ile dergileri, Ekim 2023 ve Şubat 2024 tarihleri arasında yazar tarafından tasnif edilerek çalışmada kullanılmıştır. Ayrıca makale ve kitap gibi ikincil kaynaklar da araştırma sürecinde yararlanılan diğer kaynaklar arasında yer almıştır.

Çalışmada, Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın hayatı, kişilik özellikleri, bilimsel yaşamı boyunca ortaya koyduğu çalışmalar ve Türkiye Bilimler Akademisi (TÜBA) başkanlığı dönemi, tıp tarihi araştırma yazılarında kullanılan biyografi inceleme yöntemleri doğrultusunda tarafsızlık ölçütüyle değerlendirilmiştir. Yazıda, biyografi yazımı için gerekli olan yalın ve anlaşılır bir üslup kullanılmaya çalışılmış; dönemin gazeteleri ve TBMM'ye ait dokümanlar, çalışmanın konusunu oluşturan dönemler esas alınarak incelenmiştir. Belgeler tasnif edildikten sonra ilgili bulunan belgeler, tahlil ve tenkit süreçlerinin ardından metin içerisinde kronolojik bir sıralamayla kullanılmıştır. Ayhan Çavdar'ın aile ve yakınlarıyla yapılan görüşmeler ve arşiv belgelerinin tarama, tasnif, tahlil ve tenkit süreçleri 8 aylık bir çalışmayla gerçekleştirilmiştir.

Aile ile görüşmelerden önce, aileye yöneltilecek sorular; hayatı, kişisel özellikleri, aile ve çalışma hayatı, TÜBA dönemi başkanlığı gibi kategoriler altında hazırlanmış, form aileye iletilmiş ve görüşme için randevu talep edilmiştir. Sözel rıza ve randevunun oluşturulmasının ardından, ailenin kendi evinde gerçekleştirilen iki yüz yüze görüşme, toplamda 5-6 saat sürmüştür; sorulara verilen yanıtlar not alınarak görüşme sonlandırılmıştır. Görüşmelerde alınan notlar transkribe edildikten sonra aileye e-posta yoluyla iletilmiş ve yeniden teyit alındıktan sonra, metin içerisinde ailenin Prof. Dr. Ayhan Çavdar hakkında verdikleri bilgiler kullanılmıştır.

Ailesi dışında, çalışma arkadaşları ve öğrencilerine aileden alınan telefon numaraları aracılığıyla ulaşılmış; bilgilendirme sonrasında kendilerinden Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ı anlatan yazılar talep edilmiştir. Konu ile ilgilenen ve rıza gösteren kişiler yazılarını yazarın e-posta adresine iletmış ve kullanım izni vermişlerdir. Ayhan Çavdar'ın eski çalışma arkadaşı olup vefat eden hocaların mektupları ise aile tarafından tarafımıza ulaştırılmış ve metinde kullanılmıştır.

Bulgular

Ayhan Okçuoğlu Çavdar'ın Yaşam Öyküsü, Eğitim Hayatı ve Çalışma Yılları

Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın annesi Bingöl ili Kiğı bölgesinden Bedia Hanım, babası ise Elazığ eşrafından Mustafa Nuri Okçuoğlu'dur. Babası, I. Dünya Savaşı sonrasında Darülfünun İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ndeki eğitimini tamamlamış, Anadolu'nun pek çok yerinde görev yapmış, Yargıtay İkinci Hukuk Dairesi üyeliği ve TBMM'de iki dönem milletvekilliği görevlerini yerine getirmiştir. Milletvekilliği için adaylığını eşinin memleketi Bingöl'den koyan M. Nuri Bey, IX. Dönem (1950-1954) ve XI. Dönem (1957-1960) yıllarında iki dönem boyunca Bingöl'de milletvekili olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde görev yapmıştır (1-3,5,6). Dört kardeşi olan Ayhan O. Çavdar, babasının görevi dolayısıyla çocuk yaşlarından itibaren oldukça fazla seyahat etmiş, ülkenin pek çok yerinde bulunmuş ve eğitim hayatını tamamlamaya çalışmıştır. Lise eğitimini İstanbul Erenköy Kız Lisesi'nde tamamlayan Ayhan Çavdar, meslek seçimi sırasında bir ağabeyini dönemin bulaşıcı hastalıklarından kaybetmesi ve insanlara yardım hislerinin kuvveti dolayısıyla tıba yönelmiş ve verdiği pek çok röportajda konuyla ilgili hassasiyetini dile getirmiştir (1,2,5). Ayhan Çavdar, 1967 yılında Ankara Barosu'ndan Avukat Arif Çavdar ile evlenmiş ve vefat ettiği döneme kadar Ankara'da eşi ve evliliklerinden dünyaya gelen Besime Tomris isimli kızları ile yaşamlarını sürdürmüştür (1).

1940'lı yılların ortalarından itibaren Türkiye Cumhuriyeti bünyesinde iki tane tıp fakültesi bulunmaktaydı. Tüm ülkenin hekim ihtiyacı bu fakülteler sayesinde giderilmekteydi. Bu fakülteler; 31 Mayıs 1933'te İstanbul Darülfünunun İlgasına ve Maarif Vekâletince Yeni Bir Üniversite Kurulmasına dair kanun ile kurulan İstanbul Üniversitesi ile onun bünyesinde 4761 sayılı

kanunun hükümlerine dayanarak oluşturulması planlanan ve gerçekleştirilen Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'dir. Ayhan O. Çavdar, Cumhuriyet tarihimizin ilk tıp fakültesi olma şerefine nail olan Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'ne, fakültenin kuruluşunun akabinde 1947 senesinde başlamış ve 1953'te mezun olmuştur (7-10).

Ayhan Çavdar, Tıp Fakültesi'nde öğrenci olduğu yıllarda kan hastalıklarına büyük ilgi duymuş, kendi ifadesiyle "kan hücrelerinin renkliliği ve kan hücrelerini mikroskop altında gözlemlemek" onu çok etkilemiştir. Bu dönemde Almanya Nazi yönetiminden kaçarak Türkiye'de görev yapan Prof. Dr. Eric Frank ve kendisinin notları, Ayhan Hoca için bulunmaz bir fırsat olmuş, bu alana olan ilgisi ve yönelimi iyice artmıştır. Bu tarihlerden sonra her bulduğu fırsatta trombositleri incelemek, kan hücrelerini gözlemlemek ve mikroskop önünde saatlerini geçirmek onun adeta tek uğraşı olmuştur (Fotoğraf 1) (3,11-13).

Mezuniyetini izleyen dönemde uzmanlık seçimi sırasında Ankara Üniversitesi'nin o dönemdeki çocuk hastalıkları klinik şefi Prof. Dr. Bahtiyar Demirağ, Ayhan Okçuoğlu Çavdar'ı çocuk asistanlığı için istemiştir. Bu değerli hocasının teklifiyle alana yönelen Ayhan Çavdar'ın çocuk asistanlığı sınavı, dönemin Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Doçenti olan İhsan Doğramacı tarafından yapılmıştır. Ayhan Okçuoğlu Çavdar, Doç. Dr. İhsan Doğramacı'nın sorduğu tüm soruları etraflıca cevaplayarak başarılı olmuş ve sonucun ardından teklifini yineleyen Prof. Dr. Bahtiyar Demirağ, Ayhan Çavdar'a birlikte çalışmayı istediğini belirtmiştir.

Ayhan Çavdar konu hakkında şöyle söylemektedir: "Dönem itibarıyla Türkiye'de kadro almak kolay bir iş değildi. Başlarda kadrosuz olarak klinikte çalışmaya başladım. Ancak 5 ya da 6 ay sonra kadro alabildim" (3). Prof. Dr. Bahtiyar Demirağ'ın kliniğinde 1953'te başlayan asistanlık eğitimi büyük bir başarıyla 1956'da tamamlanmıştır. Asistanlık yılları süresince azmi ve

Fotoğraf 1: Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, öğrencilik yılları/Aile arşivi

çalışkanlığıyla göz dolduran Ayhan Okçuoğlu Çavdar, asistanlık bitirme tezi konusu için araştırmaları sırasında "trombositler" üzerine çalışmak istediğine karar vermiştir. Ayhan Çavdar, dönem itibarıyla Türkiye'de bu konuda hocalar dahi trombosit sayısını hesaplamakta ve saymakta zorlanmaktaydılar, bu alanda Türkiye için hematolojinin boşluk içinde olduğunu hissettiğini ve kan hücrelerine büyük ilgi duyduğunu belirterek, konuda uzmanlaşma isteğinde olduğunu ifade etmiştir (3).

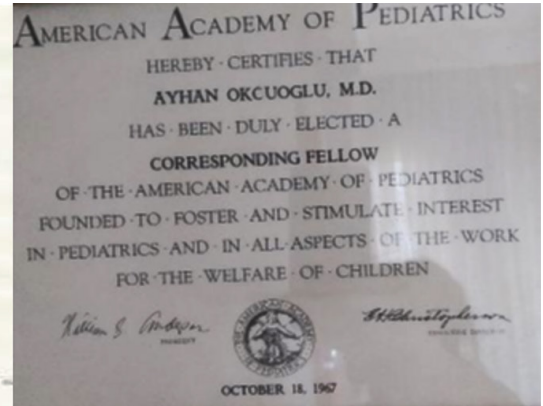
İlerleyen yıllarda konunun Türkiye'de pek çalışılmadığını fark eden Ayhan Çavdar, bu konuda kusursuz eğitim alabilmek için yurt dışına çıkmayı planlamış ve Amerika'da St. Louis şehri Washington Üniversitesi'nde çalışan Alman kökenli Amerikalı Dr. Hartman'a mektup yazmıştır. Mektubunda, pediatrik hematoloji ve onkoloji üzerine çalışmak istediğini belirten Ayhan Çavdar, bir süre sonra Prof. Dr. Hartman'dan olumlu cevap almıştır. 1958 senesinde pediatrik hematoloji ve onkoloji yan dal eğitimi almak için Amerika Birleşik Devletleri'ne yola çıkan Dr. Ayhan Çavdar, Washington Üniversitesi'nde fellowlar için ayrılan klinik içerisindeki odalardan birine yerleşmiştir. Klinikte kalmayı tercih etmesinin sebepleri arasında, "geceleri dahi kliniği gezerek daha çok öğrenmek, hasta dosyalarını okuyarak hem İngilizcesini geliştirmek hem de dosyaları inceleyerek daha çok öğrenmek ve farklı bir ülkeye intibakını kolaylaştırmak" bulunmaktadır. İlerleyen günlerde gece mesailerinin fark edilmesi ve şüpheli bulunması üzerine Dr. Çavdar durumu klinik sorumlusu olan Dr. Hartman'a şöyle izah etmiştir: "Geceleri asla hastaların tedavilerine karışmıyor, bu durumun etik olmayacağından, sadece öğrenmek amacıyla incelemeler yapıyorum." Ayhan Çavdar'ın çalışkanlığı, azmi, dürüst ve etik çalışmaları hocası Prof. Dr. Hartman'dan da takdir görmüş ve gün geçtikçe kişilik yapısı daha da beğenilmiştir. Öyle ki, eğitiminin bitmesine yakın kendisine klinikte çalışma önerisinde bulunulmuştur. Ülkesine hizmet etme arzusu ağır basan bir Türkiye sevdalısı olan Ayhan Okçuoğlu Çavdar, Dr. Hartman'ın nazik teklifini geri çevirerek Türkiye'ye dönme hazırlıklarını eğitiminin bitimine doğru başlatmıştır (3,11-13). Prof. Dr. Hartman çok cazip bir öneri de bulunmuştur. Ayhan Hanım'a dönmeyi kesinlikle isteyip

istemediğini tekrar sormuştur, ona kendi koltuğunu göstererek iki yıl sonra bu koltukta sen oturarak bu kliniği yönetebilirsin, demiştir. Çok mutlu olduğunu ve gururlandığını bildiren Ayhan O. Çavdar, "efendim, bu çok büyük bir teveccüh olur, ancak ben, Amerika'da kalırsam deryada bir damla olurum. Oysa Türkiye'ye dönersem henüz gelişmemiş bir dalı kurma ve hizmet etme imkânı bulurum. Onun için beni mazur görün, ben ülkeme döneceğim." şeklinde Dr. Hartman'ın bu nazik önerisini geri çevirmiştir (1-3).

Prof. Dr. Ayhan Çavdar, Amerikan Board of Pediatrics sınavını kazanan ilk Türk hekimlerinden biri olmasının yanı sıra, ardından Academy of Pediatrics'in ilk Türk hekimi ve son olarak da American Society of Pediatric Hematology and Oncology'nin asli üyelerinden biri olmuştur (Fotoğraf 2) (1-3).

1961 yılında hocası Prof.Dr. Bahtiyar Demirağ'ın yoğun ısrar ve talebiyle doçentliğe başvuran ve doçentlik unvanını alan Ayhan Çavdar, ABD'ye tekrar giderek Pediatrik Board sınavını kazanmış ve 1962 Kasımı'nda Board sertifikasını almıştır. Bu sertifika, Amerika Birleşik Devletleri'nde doktor olarak hasta muayene etme ve reçete yazma yetkisini sağlayan önemli bir belgedir. İlerleyen yıllarda Fullbright bursuyla tekrar Amerika'ya gitmiştir. İlk gittiği sırada tamamlayamadığı çalışmalarını ikinci ziyareti sırasında tamamlamış, bu süreç oldukça zorlu ancak başarılı bir şekilde sonuçlanmıştır. 1960'lı yıllarda Türkiye'de tıbbın diğer ülkelere kıyasla geri kaldığını ifade eden Ayhan Çavdar, Fullbright bursu ile Amerika'ya giderken çalışma konularını seçerken çok titiz davranmıştır. Özellikle Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu alanlara ve ülkenin karşılaştığı sorunlara odaklanmıştır (1,3,11,14).

ABD'deki çalışma yılları sırasında tanıştığı, Washington Üniversitesi'nde Barnes Hastanesi'nde bir süre laboratuvarında beraber çalıştığı Prof. Dr. Virginia Minnich'in Türkiye'ye Fulbright bursu ile gelmesi için büyük çaba sarf eden Ayhan Çavdar, Minnich ile birlikte ülkemizde modern hematoloji laboratuvarının kurulmasına büyük katkı sağlamıştır (1,3,11,14). Virginia Minnich, Türkiye'de bulunduğu süre boyunca Ayhan O. Çavdar ve ekibiyle birlikte ülkemize özgü önemli sorunlardan

Fotoğraf 2: Amerika'da eğitimi sırasında aldığı board sertifikası/Aile arşivinden/Aile röportajları

biri olan Türk çocuklarında kil (toprak) yeme anemisi üzerine çalışmıştır. Araştırmaları, bu aneminin oluşum mekanizmasını anlamaya yönelik yoğun bir şekilde sürdürülmüş ve bulguları, Ayhan O. Çavdar ve ekibini çinko ve diğer eser element eksiklikleri alanında yeni araştırmalara yönlendirmiştir (3,11,12).

Çalışma konuları içerisinde kansızlık tedavileri de büyük önem taşımaktadır. Ayhan Çavdar, kansızlık tedavisi gerektiren hasta gruplarına demir ve gelişme gerilikleri için ise çinko ile müdahale ettiklerini belirtmiştir. Bu tedavilerle, gelişme geriliği olan ergen hastalarda hormonal gelişmelere katkı sağlanabildiğini ekibiyle birlikte tespit ettiklerini ifade etmiştir. Çavdar, çalışma bulgularını uluslararası literatürle paylaşmış ve bulguları uluslararası katılımlı bilimsel kongrelerde sunarak büyük yankılar almıştır (1-3,11-15).

Prof. Dr. Ayhan Çavdar ve ekibinin çocuklarda kil ve toprak yeme hastalığı olarak bilinen Pika hastalığının çinko eksikliğine ve dolayısıyla kansızlığa yol açtığını gözlemlemesi, kendisi ve ekip arkadaşlarını "Eser Elementler" hakkında büyük çaplı araştırmalar yöneltmiş ve ortaya koyduğu çalışmalarıyla ülkemizin uluslararası arenada söz sahibi olmasını sağlamıştır. Eser element araştırmaları sonraki dönemlere de sarkacak öylesine yoğun bir çalışma sürecini içerir ki bu durum Ayhan Çavdar'ın zamanla yetişkin insanlarda çinko eksikliği konusuna da eğilmesini kolaylaştırmıştır.

Çalışma arkadaşlarıyla birlikte yaptığı çalışmalarla toprak yeme eğilimli insanlarda oluşan kansızlık vakalarında demir eksikliği yanında çinko eksikliğini de tespit etmişlerdir. Türkiye'de bu konuda çalışan ilk kişiler olan Ayhan O. Çavdar ve ekibinin çalışmalarına bakıldığında; Pika hastalığı olarak bilinen, gıda bakımından sorunlu ve beslenme değeri olmayan bu maddelerin ısrarla tüketilmesinin adı olarak bilinen hastalığa yöneliktir. Ayhan O. Çavdar, sadece bu konu üzerinde uzun süre çalışmalar yaptıklarını belirtmiş, çinko ölçümlerini ilk olarak başlatan fakültenin ise Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi olduğunu pek çok gazete ve programlara verdiği konuşmasında vurgulamıştır. Önceleri uzun süreler sadece toprak ve kil yiyen çocuk hastaları inceleyen ekip bu eksikliği ilerleyen yıllarda annelerde de ölçmeye başlamışlar ve oldukça önemli veriler edinmişlerdir (1,3,11-13). Bu eksikliğin annelerde düşük gebeliklere sebep olduğunu saptayan Dr. Çavdar ve ekibi Türk bilim dünyası için oldukça önemli bu bulguyu da dünya literatürüyle paylaşmışlardır.

Ayhan Çavdar, konuyla ilgili söylemlerinde bu eksikliğin kansızlık da yaptığını, ayrıca demir eksikliğine de yol açmakta olduğunu belirtmiştir. Hasta tedavileri sırasında hasta çocuklara ilk olarak demir takviye edilmiş, demir beklenen sonucu yaratmayıp ne beyin ne de hormon gelişimine yol açmayınca, kansızlık probleminin çözülmesinin ardından çocuklara çinko verilmesi ile tedaviye devam edilmiş, bu uygulananların çocuklarda hızlı bir şekilde boy uzamasına sebebiyet verdiği,

hormonal gelişmeler sağladığı gözlenmiştir. Böylece uygulanan bu tedavinin devam ettirilmesi sağlanmıştır (1,3,11-13).

Çocuklara demir verilmesinin katkı sağlamamasıyla Dr. Çavdar ve ekibi ülkemizde yaptığı gözlemlerde hem çocuk hem de gebe kadınlarda daha çok besinsel gelişen çinko eksikliğini ortaya koymayı başarmış, çok sayıda hastalığa da (orak hücre kansızlığı, Hodgkin hastalığı ve diğer kan hastalıkları, Talassemia Major) eşlik eden çinko eksikliği bulgusunu böylelikle tanımlayabilmişlerdir (1,3,11-13).

Çalışmalarının çoğunu bu konuya yönelten Ayhan O. Çavdar, konunun önemli kaynakları içerisinde yer alacak "Zinc Deficiency in Human Subjects" adlı uluslararası nitelikli kitabın da editörleri arasında yer almayı başarmıştır. 1983 yılında, Amerika'da basılan ve literatüre eklenen "Zinc Deficiency in Human Subjects" isimli kitap Çavdar'ın en önemli çalışmaları içerisinde (1,3,11-13).

Çocukluk çağı lenfomaları da Ayhan Çavdar'ın üzerine yoğunlaştığı çalışmalar içerisinde, özellikle Hodgkin hastalığı ve Burkitt lenfoması. Bu hastalarda yaptığı pek çok ölçümde MC (Mixed Cellular) histopatoloji tipinin yüksekliğini ve hastaların yüksek bir miktarının erkeklerde yaygınlığını ve alt sosyo-ekonomik gruba ait olduğunu ortaya koymuştur. Yine önemli bir yenilik olarak lösemilerin bir türü olan, akut myeloid lösemilerin ülkemiz hastalarında gözde tümör formları oluşturduğunu ve bunun gelişmiş ülkelerde nadir görülen bir durum olduğunu ekibiyle yapmış olduğu yoğun çalışmalar sonrasında tespit etmişlerdir (Orbital Granülositik Sarkoma-OGS) (1,3,11-13).

Bu durumun özellikle az gelişmiş ülkelerde çokluğuna dikkat çeken Ayhan Çavdar ve çalışma arkadaşlarının Hodgkin hastası çocukların çinko düzeylerinin düşüklüğünü saptamaları da ayrıca tüm dünyada büyük ilgi toplamıştır. İlerleyen yıllarda yapılan bu çalışmalar dünyanın merakı ve ilgisini iyice bu konuya kanalizetmesine sebep olmuş, Prof. Dr. Ayhan Çavdar bu alanda çalışanlar arasında dünya çapında "Bayan Çinko" olarak anılır hale gelmiştir (1,3,11-13).

Çavdar durumu şöyle açıklamaktadır: "Türk çocuklarımızda akut lösemilerden sonra en sık yakaladığımız malign lenfomalardan Hodgkin hastalığı hakkında uzun süre çalıştım. Oldukça ilginçtir ki, 0-6 yaş arasında bile Hodgkin hastalığına rastladık. Konuyu Paris'te düzenlenen uluslararası bir kongrede tanıttım. Çalışmalar sırasında ilgimizi çeken en önemli şey Hodgkin'li çocukların ailelerinin sosyo-ekonomik yapısının genellikle alt düzeyde olduğuydu. Ülkemizde bu yaşlardaki çocuklarda bu hastalığın küçümsenmeyecek sayıda olduğunu gördük, tüm kongrelerde bulgularımızı sözel olarak sunduk. Bu ailelerin çocuklarının sadece enfeksiyona yatkınlıkları değil, beslenme bozukluğu belirtilerine de sahip olduklarını farkettilik. İnsanlarda çinko eksikliğini bulan Prof. Dr. Prasad'dan sonra Hodgkin hastalığında çinko eksikliğine vurgu yaptık. Bulgularımız sonrasında kendisiyle mektuplaştık. Bulduğumuz

bu sonuçlara büyük ilgi göstererek Türkiye'de uluslararası Çinko Kongresi düzenlemeyi planladık ve 1982'de Ankara'da düzenlenen kongrenin kitabı ise ABD'de yayınlandı (benim adımla da içeriyordu). Düzenlediğimiz bu çok önemli kongreye Avrupa ve ABD'den birçok konu hakkında kafa yoran bilim adamı katıldı." (1-3,11,13).

Bilime ve ülkemiz sorunlarına yönelik çalışmalara önem veren Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar doçent olduktan sonra o tarihlerde Numune Hastanesi'nde hizmet veren Çocuk Hastalıkları Kliniği içinde, Pediatrik Hematoloji-Onkoloji Bölümü'nü kurmuştur. Süreci şöyle anlatmıştır: "...izlediğimiz karnı şiş, rengi solgun ve kansızlık olan bir çocuk hasta vardı. Çocuğun teşhisi tüberküloz olarak konulmuştu. Hastaya kemik iliği aspirasyonunu bizzat yaptım ve çocukta akut lösemi olduğunu saptadım. Preparatı hocaya gösterdim ve durumu ayrıntısıyla anlattım. Sonrasında da lösemili çocuklar için kabilsen ayrı bir oda ve birkaç yatak istedim." (1-3,11). 1967 yılında profesörlüğünü alan Çavdar, yine 1967'de Türk Hematoloji Derneği'nin kuruluşuna ve derneğin tüzüğünün hazırlanmasına kadar pek çok aşamasına öncülük edenler arasındadır (1-3,14). International Pediatric Oncology Society Türkiye'den seçilen ilk üyelerinden birisi yine Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar'dır (11).

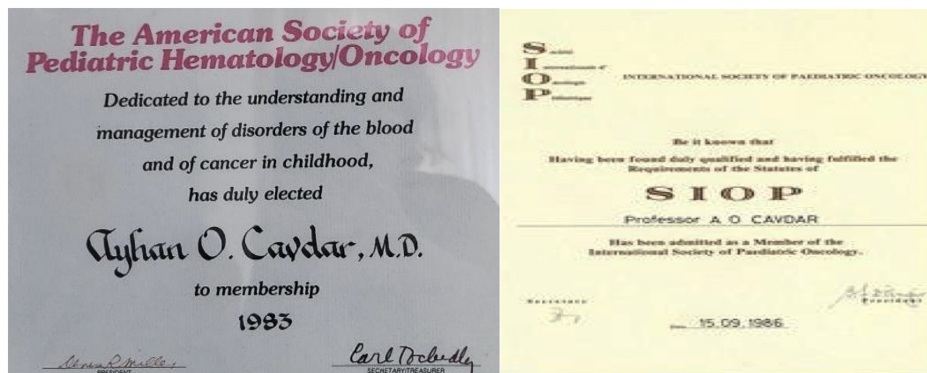
Profesör olduktan sonra benzer konularda çalışmalarını sürdüren Ayhan Çavdar, çocuklarda "akut lösemileri"n en sık gördükleri hastalıkların başında geldiğini ortaya koymuştur. Konuyla ilgili Ayhan O. Çavdar, gözünde tümör çıkan bir hasta için bir hekim arkadaşının kendisini aradığını, kan sayımı yapmasını istediğini, sonuca göre hastaya enükleasyon yapmayı planladıklarını anlatmıştır. Periferik kanda monoblastlar gördüklerini, kemik iliği ölçümlerinin ise monoblastlar ile dolu olduğunu fark ettiklerini belirten Prof. Dr. Ayhan Çavdar, hemen hastaya kemoterapi tedavisine başladıklarını, bu olaydan sonra kan ve kemik iliği muayenesine daha çok önem verdiklerini, fırlamış gözleri kemoterapi ile remisyondan önce düzelttiklerini anlatmıştır. Olayı yurt dışı literatürüyle paylaştığında büyük yankı aldığını belirten Ayhan O. Çavdar konuyla ilgili şunları söylemiştir: "Amerika bilimsel bulgularda kolay ikna olmazdı, bu

yüzden bu hastalara ait kemik iliği preparatlarıyla Amerika'ya gittik, çok şaşırdılar ancak böylece ikna oldular," diyerek eklemiştir. "...böylece akut melablastik löseminin gözde tümör yaptığı anlaşıldı. Yayınımız çok beğenildi, bu konuyla ilgili çok atıf aldık, ardından Hindistan'dan benzer yayınlar gelmeye başlamıştı. Bizde akut melablastik lösemi gözde tümör yaparken Amerika'da yapmıyor, çok şaşırtıcı sonuçlardı bunlar ve çok ilgi uyandırdı. Ankara Üniversitesinde yaptığım virüs incelemelerinde yine düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarında en sık görülen tümörün malin lenfoma olduğunu gördük" (1,3,12).

Prof. Dr. Ayhan Çavdar, çocuklarda kanser ve kan hastalıkları üzerine yapılan araştırmalara önemli katkılarda bulunmuştur. 1975 yılında kurulan TÜBİTAK'a bağlı Pediatrik Onkoloji ve Hematoloji Araştırma Ünitesi ve ayrıca 1975-1981 yılları arasında TÜBİTAK desteğiyle, "Kanser ve Kan Hastalıkları Araştırma Ünitesi" Prof. Dr. Ayhan Çavdar tarafından kurulmuştur. Mediterrenian Blood Club-MBC'nin 1975 yılında kuruluşunda yer alan Prof. Dr. Ayhan Çavdar, 1993-1995 yılları arasında bu kuruluşun başkanlığını üstlenmiştir.

Çavdar, çocuklarda Pika, Thalassemia Major ve Hodgkin hastalığı üzerine yaptığı araştırmalarla çinko eksikliğini göstermesi çalışmalarıyla Türkiye'de Pika (Toprak Yeme) probleminin araştırılması projesini ilk kez TÜBİTAK desteğiyle hazırlamıştır. 1982-1984 yılları arasında Prof. Dr. Ayhan Çavdar, TÜBİTAK Araştırma Grubu (TAG) üyeliğine seçilmiş ve 1982 yılında Prof. Dr. A. Prasad'ın işbirliği ile Ankara'da İlk Uluslararası Çinko Sempozyumu düzenlenmiştir. 1983 yılında American Society of Pediatric Hematology and Oncology'ye Türkiye'den Prof. Dr. Ayhan Okçuoğlu Çavdar ilk üye olarak seçilmiş, ayrıca Türkiye'den davet edilen ilk kişi olarak International Society of Pediatric Oncology'nin (SIOP-Societe International d'Oncologie Pédiatrique) üyeliğine 1986 yılında seçilmiştir (Fotoğraf 3) (1,3,11).

Prof. Dr. Ayhan Çavdar, Zinc Deficiency in Human Subjects adlı kitabın editörlerinden biriydi ve TÜBİTAK'ın İngilizce yayınladığı Trace Elements in Humans ve TÜBA tarafından yayınlanan Kanser ve Etik kitaplarının da editörlüğünü yapmıştır. Ayrıca, 2006'da

Fotoğraf 3: SIOP ve American Society of Pediatric Hematology/Oncology kuruluşları üyelik belgeleri/Aile arşivinden/Aile röportajları

SIOP: International Society of Pediatric Oncology-Societe International d'Oncologie Pédiatrique

düzenlenen Uluslararası Selenyum Sempozyumunda İngilizce yayınlanan kitabı Dr. Filiz Hıncal ile birlikte hazırlamıştır. Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın pediatrik hematoloji ve onkoloji hakkında 12 monografisi bulunmaktadır. Pek çok kongre ve sempozyumda başkan ve düzenleyici olarak görev almış ve çok sayıda davetli konferans vermiştir. Şu anda tarafımca gerçekleştirilen WoS, Scopus ve Google Akademik taramaları sonrasında ise Mart 2024 itibarıyla erişilebilen 278 adet İngilizce yayını bulunmaktadır ve toplamda 475 yayına sahiptir. Tüm yayınlarına 2000 civarında atıf almıştır ve Science Citation Index tarafından taranan dergilerde yayınlanan yaklaşık 200 makalesi bulunmaktadır. Özellikle "Geophagia in Turkey: iron and zinc deficiency, iron and zinc absorption studies and response to treatment with zinc in geophagia cases." başlıklı makalesi, 2024 Mart ayı verilerine göre 849 atıf almıştır (12,13).

Efsane Hoca Ayhan Okçuoğlu Çavdar'ın Kişisel Özellikleri

Ayhan Okçuoğlu Çavdar, öğrencilerine olan saygı ve sevgisiyle bilinen, disiplinli, özverili ve gelişime açık bir öğretim elemanıydı. Hem yaptığı çalışmaların incelenmesi hem de çevresindekilerin beyanları, onun öğrencileri üzerinde önemli bir etki yarattığını göstermektedir. Öğrencileri, onun çalışma ortamında her zaman bir lokomotif gibi davrandığını ve öğrencilerine örnek olduğunu ifade etmektedirler. Öğrencilerinden Prof. Dr. Sevgi Gözdaşoğlu ile yapılan telefon görüşmesinde, hocasıyla ilgili şunları söylemiştir: "Ayhan Çavdar, hayatı, hayatı algılayışı, akli, fikri, araştırmayı sevmesi, azmi ve araştırma yöntemleri ile hep örnekti. Öğrendiklerini herkesle sakınmadan paylaşırdı. Fark ettiği veya bulduğu bilgiyi asla saklamazdı. Çok çalıştı ve aslında saklamayarak ne kadar akıllı olduğunu da gördük. Her dakika değişen bilgiyi saklasa ne olacaktı, bir süre sonra değişecek bilgiyi saklamaktansa paylaşıp onları geliştirmeyi severdi. Bir araştırma planladığında veya bir bulguyla karşılaştığında çok heyecanlanırdı. O konuyu derinlemesine araştırır, laboratuvarına kendi girer, ölçümlerini yapardı. Sabahları gelir gelmez çantasını bırakır, günaydın der, önlüğünü giyer ve hemen okuduğu ve bulduğu yenilikleri anlatırdı. Bizde doçentlik veya profesörlük tezleri hep Ayhan hocanın önerileri olurdu".

Bu tanıklıklar, Ayhan Okçuoğlu Çavdar'ın sadece bilimsel alanda değil, öğrencileriyle kurduğu örnek ilişkilerle de hatırlanmasının önemini vurgulamaktadır (15).

Prof. Dr. Mustafa Çetiner, Ayhan Çavdar'dan bir öğretmen olarak bahsetmekte ve onunla ilgili anılarını şöyle ifade etmektedir:

"...Ayhan Çavdar Okçuoğlu öğretmen ile ilk karşılaşmam 1986 yılındaydı. Ankara Tıp Fakültesinde öğrenciydim ve pediatri stajındaydık. Ayhan öğretmenin dersinin olduğu gün bölüm çalışanlarında, asistanlarda büyük bir telaş olduğunu hatırlıyorum. O zamanlar neden bu kadar büyük bir heyecan yaşandığını tam anlayamamış ve hatta anlam da

verememiştim. Ders saati amfideki yerlerimizi aldık, dersin ismi "Çinko" idi.." (16).

Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın yardımseverliği yanında olay ve kişilere duyarlı yapısı hekimlik ahlakı içerisinde önemli değerleri içerisinde. Hastalarını her zaman gözetir ve durumlarını yakından takip ederdi. Ayhan Çavdar, hastalıklarının tanısı ve tedavisi sırasında hastalarıyla ilişkilerini çok yakından devam ettirdiğini kendisi de pek çok demecinde belirtmiştir. Adaletli bir yapısı olan ve haksızlıklar karşısında durmayı her zaman başaran Ayhan Okçuoğlu Çavdar'ın kişisel mevzuları ile iş yaşamını asla birbirine karıştırmadığı, karşısındaki insan ile ilişkilerini profesyonellik ilişkileri doğrultusunda yürüttüğü çalışma arkadaşlarının dile getirdiği en önemli konulardandır. Uzun yıllar birlikte çalıştığı Sevgi Gözdaşoğlu'nun beyanları Ayhan O. Çavdar'ın insanlarla olan ilişkisinin profesyonel ve eşitlik ilkeleri doğrultusunda olduğunu gözler önüne sermektedir. Sevgi Gözdaşoğlu, "diyelim ki hocanın anlaşılmadığı bir insan var ve kürsü de kişiye haksızlık edildiğini fark ediyor, hemen müdahale ederek durumu çözmeye çalışırdı. Bu da kendisini diğer pek çok insandan ayıran en önemli ve güzel özelliklerinden biriydi." diye durumu anlatmaktadır (15).

Türkiye Bilimler Akademisi'nin Kuruluşu-TÜBA ve İlk Kadın Başkan Prof. Dr. Ayhan Çavdar

Platon'un kurduğu akademi, dünyada ilk bilim akademisi olarak kabul edilir. Türkiye Cumhuriyeti'nde, bilimin tüm alanlarına katkı sağlayacak bir bilimler akademisi kurma fikri 1960'lı yıllarda ortaya atılmış olsa da, TÜBA'nın tüm bilim alanlarına özgü, özerk ve ulusal bir yapılanma ile 1993'te kuruluşunu tamamlamıştır (17).

TÜBA, bilimsel alandaki araştırmaları desteklemek, genç ve bilimle ilgilenenleri bilimsel araştırmalara yönlendirmek, bu alanda çalışmalar yapmak amacıyla, Başbakan'a bağlı, tüzel kişiliğe sahip, bilimsel, idari ve mali özerkliği bulunan TÜBA'nın kurulmasını öngörmektedir. 27/1 dönem ve yasama yılında 1/177 esas numara ve 497 Kanun Hükmünde Kararname içeriğiyle 02/09/1993 tarihinde kuruluş aşamasının tamamlanma adımları atılmıştır (Fotoğraf 4) (17,18).

TÜBA'nın organlarının, Aralık 1995 tarihli TÜBA bülteninin 1. sayısında, Kanun Hükmünde Kararname'nin 6. maddesinde belirtildiği şekilde düzenlendiği görülmektedir. Bu organlar şunlardır: Akademi Genel Kurulu (Akademi Üyelerinden oluşur), Akademi Konseyi (Akademi Kurulunca 4 yıl için seçilen 10 asil üye ile başkandan oluşur) ve Akademi Başkanı. Akademi, Asli Üye, Asosye Üye ve Şeref Üyesi olmak üzere üç tür üyelikten oluşmaktadır (19).

TÜBA'nın kuruluş döneminde ülkenin başbakanı Süleyman Demirel, başbakan yardımcısı ise Prof. Dr. Erdal İnönü'dür.

T.C.
BASBAKANLIK
KANUNLAR VE KARARLAR
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Sayı : B.02.0.KKG/ 101-1/221/05769 Ankara
2 / 9 / 1993

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

"Türkiye Bilimler Akademisinin Kurulması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname" bu günkü Resmi Gazete'de yayımlanmış ve Anayasa'nın 91 inci maddesi uyarınca bir sureti ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Prof. Dr. Tansu ÇİLLER
Başbakan

Eki :
1- Kanun Hükmünde Kararname
2- Gerekçe
3- Resmi Gazete (10 adet)

T. B. M. M. BAŞKANLIĞI

Komisyon	- Asalet - Plan ve Bütçe
Tarih	14.8.1993 1/587
K. No	87 / 10012
Başkan	M. M. Ç.

1/223

Fotoğraf 4: 27/1 dönem ve yasama yılı 1/177 esas numara ve 497 KHK, TBMM arşivi

TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisi

TÜBA'nın ilk seçimlerinde Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar da dahil olmak üzere 10 kurucu üyenin seçilmesinin ardından, bu 10 üyenin gizli oyuyla diğer 10 üyenin de seçildiği görülmektedir. Böylece 20 kişiden oluşan üyelerin katılımıyla ilk genel kurul oluşturulmuştur. Prof. Dr. Ayhan Çavdar, 10 kurucu üye arasında yer alması ve çoğunluğu erkeklerden oluşan üyelerin gizli oylarıyla Bilimler Akademisi başkanlığına getirilmiştir. Kendisinin seçilmesi sadece bilimsel yetkinliğiyle değil, kısmen kişilik özellikleriyle de açıklanabilir. Seçimler sırasında, "ikinci on üyeyi seçerken yapılan hararetli tartışmaların üyelerin kendisi hakkında fikir edinmelerine olanak sağladığını" belirten Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar, yapılan tartışmaların onun lehine oy kullanılmasını ve başkan olarak seçilmesini kolaylaştırdığını ifade etmiştir (Fotoğraf 5) (1,17-20).

TÜBA, kurulduğu dönemde faaliyetlerine hızla başlamış ve öncelikle üye seçimlerini gerçekleştirmek, bu seçimleri bilimsel liyakat esaslarına göre yapmak gibi konulara odaklanmıştır. Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar'ın başkanlığı aldığı günden görevden ayrıldığı tarihe kadar üye sayısı 108'e kadar ulaşmıştır. TÜBA Şeref Üyeleri de dahil edildiğinde toplam üye sayısı 30 Şeref Üyesi, 73 Asli Üye, 9 Asosiy Üye ile 112'ye yükselmiştir. Bu durum, Bilimler

Akademisi'nin itibarını artırmış ve ülkemiz bilim dünyası için bir gurur kaynağı olmuştur. TÜBA'nın ilk seçiminde, Cumhuriyet Türkiye'sinin bir sonucu olarak kadın bir başkanın seçilmesi bir ilktir ve bu olay Avrupa'nın ilk kadın başkanları içerisinde olmasıyla daha da vurgulanmıştır. Ayhan Çavdar ile Yücel Kanpolat'ın gerçekleştirdiği söyleşide, üyelerin %16'sının kadın üyelerden oluştuğu belirtilmiştir. Bu oranın dünya genelindeki bilim akademilerindeki oran olan %3'ten oldukça yüksek olduğu görülmüştür. Ayhan Çavdar, bu durumu önemli bir husus olarak vurgulayarak, Türkiye'deki bilim akademisi başkanının bir kadın olması ve üyelerin %16'sının kadın üyelerden oluşmasıyla ilgili dünya rekorunun Türkiye'de olduğunu belirtmiştir. Bu durum, Avrupa'dan gelen tebrik mesajlarıyla daha da gurur verici bir hal almıştır (3).

Ayhan O. Çavdar, 1993'te ilk kez ve 1997'de ikinci kez TÜBA Başkanlığı'na seçilmiş ve bu süre zarfında birçok toplantı düzenlemiştir. Ayrıca, TÜBA içinde önemli bir oluşum olan Kanser Çalışma Grubu'nu kurarak başkanlığını üstlenmiştir. Çalışmaları sonucunda Prof. Dr. Çavdar, İstanbul'un Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin Aydınlanmanın Kadınları Ödülü'ne layık görülmüştür. Başkan olarak görev yaptığı dönemde, 20 kitap, 15 TÜBA Bülteni ve "Türkiye Cumhuriyeti'nin 75. Yılında Bilim" bilanço çalışmaları sonrasında ulusal ve uluslararası toplantılar düzenleyerek akademi bünyesinde kapsamlı ve içerik açısından zengin 5 kitabın yayınlanmasına öncülük etmiştir (1,2,12,13,17-19).

Diğer Dernek Çalışmaları ve Son Yılları

Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar ve Avukat Arif Çavdar sadece kurucu üyelik değil, 31 Aralık 1989 tarihinde ADD kurucu genel başkanı Prof. Dr. Muammer Aksoy'un şehit edilmesinden sonra Dördüncü Genel Başkanlık görevini de üstlenmiş ve sürdürmüştür. Derneğin bütçesinin o dönemde son derece kısıtlı olması nedeniyle, ADD'nin bütün çalışmaları, Sn. Arif Çavdar'ın kendi sınırlı olanakları ile özel bürolarından birisini de dernek çalışmalarına tahsis etmesiyle sürdürülebilmıştır. ADD'nin Türkiye'nin çeşitli illerinde açtığı şube açılışlarına Prof. Dr. Ahmet Taner Kışlalı ile birlikte çok yönlü destek veren Sn. Arif Çavdar olmuştur. 1995 yılında aile fertleriyle birlikte saygın ve aydın Türk düşünürlerinin de katılımıyla ATASEV-Atatürk Sanat, Sağlık, Eğitim Vakfı'nı kurmuştur (20).

1967 yılında 5253 sayılı Dernekler Kanunu uyarınca kurulan İstanbul merkezli Türk Hematoloji Derneğinin 27 Nisan 2013 tarihli tüzüğü gözden geçirildiğinde Ayhan Okçuoğlu Çavdar'ın kurucu üyeler içinde yer aldığı ve derneğin 2. başkanı olduğu görülmektedir.

Ülkemizin tıp alanındaki en köklü bilimsel derneklerinden biri olan Türk Hematoloji Derneği (THD) 1967 yılında İstanbul'da,

Prof. Dr. Ayhan Çavdar

1953 yılında Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun oldu.

Çeşitli Avrupa ve Amerika kliniklerindeki çalışmalarından sonra 1987 yılından bu yana Ankara Üniversitesi Pediatrik Hematoloji-Onkoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi Başkanlığını yürütüyor.

1976 yılında aldığı TÜBİTAK Bilim Ödülü'ne sıra birçok ödülü bulunan Prof. Dr. Ayhan Çavdar yerli ve yabancı çeşitli bilim erkeklerinin üyesi olup Çocuk hastalıkları araştırma Vakfı'nın da başkanıdır.

Prof. Dr. Burak Erman

1967 yılında Robert Kolej'den İnciraltı mündesi olarak mezun olmuştur. İstanbul Teknik Üniversitesi'nde doçent ve profesör müdür. Halen Boğaziçi Üniversitesi'nde bşrev yapmaktadır.

1983 yılı TÜBİTAK Teşvik ve 1991 yılı TÜBİTAK Bilim Ödülü sahibi olan Prof. Dr. Burak Erman Bilim birçok bilim dergisinde yayın kurulu üyesidir.

Prof. Dr. Metin Hepar

1963 yılında İstanbul Üniversitesi'nden mezun oldu. Boğaziçi Üniversitesi'nde doçent ve profesör olan Prof. Dr. Metin Hepar halen Bilkent Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü'nde görev yapmaktadır.

Amerikan Araştırma Enstitüsü Yürütme Komitesi üyeliğini yapan Hepar, çeşitli bilim akademilerinde de üyedir.

Prof. Dr. Yavuz Nutku

1965 yılında California Üniversitesi'nden mezun oldu. Chicago Üniversitesi Fizik dalında doktora çalışmasını tamamlayan Nutku, ODTÜ'de doçent, Boğaziçi Üniversitesi'nde Prof. oldu.

Çeşitli yabancı üniversitelerde çalışmaları yapan Nutku halen Bilkent Üniversitesi Matematik Bölümü'nde görev yapıyor. 1975 yılında TÜBİTAK Teşvik ve 1989 yılı TÜBİTAK Bilim Ödülü sahibi ve çeşitli Türk ve yabancı fizik ve matematik dernekleri'nin üyesidir.

Prof. Dr. Murat R. Sertel

1963 yılında Robert Kolej'den mezun oldu. 1974 yılında Wissenschaftszentrum Berlin'de profesörlüğe yükseldi. Halen Boğaziçi Üniversitesi'nde görev yapıyor.

Journal of Economic Design adlı bilimsel derginin başeditörlüğünü yapmaktadır. 7'yi aşkın makalesi ve bir kitabı bulunmaktadır.

Prof. Dr. Mithat İdemem

1958 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Fakültesi'nden mezun olmuştur. Aris Fen Fakültesi Elektronik Enstitüsü'nde 1975 yılında profesör olan Prof. İdemem halen TÜBİTAK Marmara Araştırma Merkezi Matematik Bölüm Başkanlığı görevini sürdürmektedir.

1983 yılında TÜBİTAK Bilim Ödülü'nü kazanan Prof. Dr. Mithat İdemem çeşitli yabancı matematik ve fizik dergilerinde hakemlik görevini sürdürmektedir.

Prof. Dr. M. Gündüz İkedo

1948 yılında Osaka Üniversitesi Matematik Bölümü'nden mezun olmuştur. Türkiye, Japonya, Avrupa ve Amerika'daki çeşitli üniversitelerde çalışmalarını sürdüren Prof. Dr. Gündüz İkedo 1992 yılında ODTÜ'den emekliye ayrılmıştır. 1979 yılı TÜBİTAK Bilim Ödülü sahibidir.

Prof. Dr. Ali Cumhur Ertekin

1961 yılında Ege Üniversitesi tıp fakültesi'nden mezun olmuştur. Çeşitli Avrupa üniversitelerinde değişik üniversitelerde çalışmalarını sürdürmüş, halen Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır.

Birçok bilimsel kuruluşun üyesi olan Prof. Dr. Ali Cumhur Ertekin 1991 yılı TÜBİTAK Bilim Ödülü sahibidir.

Prof. Dr. Şefik Süzer

1970 yılında Orta Doğu Teknik Üniversitesi Kimya Bölümü'nden mezun olmuştur. Daha sonra çalışmalarını Amerika, Avusturya, Almanya sürdürmüş 1992 yılında ODTÜ'de profesör olmuştur. Halen çalışmalarını Bilkent Üniversitesi Fen Fakültesi Kimya Bölüm Başkanı olarak sürdürmektedir. Çeşitli burslar kazanan Prof. Dr. Şefik Süzer, 1990 yılı TÜBİTAK Bilim Ödülü sahibidir. Çeşitli bilimsel dergilerin yayın kurulu üyeliği ve Türkiye temsilciliğini yapmıştır. Türk Kimya Derneği ve Amerikan Kimya Derneği üyesidir.

Prof. Dr. Kazım Türker

1952 yılında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nden mezun olmuştur. Amerika'da çalışmalarını sürdüren Prof. Dr. Kazım Türker, 1972 yılından beri Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Farmakoloji Anabilim dalı Başkanlığı görevini sürdürmektedir.

Cumhuriyetin 50. Yılı TÜBİTAK Tıp Bilim Ödülü, 1974 yılı TÜBİTAK Bilim Ödülü sahibi olan Prof. Türker, European Journal of Pharmacology Editörler Kurulu üyesi olup sürekli danışmandır. Ayrıca, Türk Hematoloji ve Türk Fizyoloji Derneği'nin üyesi Türk Farmakoloji Derneği'nin başkanıdır.

Prof. Dr. Tosun Terzioğlu

1965 yılında Newcastle Upon Tyne Üniversitesi, Matematik Bölümü'nden mezun olmuştur. Yurtdışında çalıştığı periyotların dışında 1968'den beri sırasıyla ODTÜ Matematik Bölüm Başkanlığı, ODTÜ Fen ve Edebiyat Fakültesi Dekanlığı, Senato üyeliği, Temel Bilimler Araştırma Grubu üyeliği, ODTÜ Öğretim Üyeleri Yönetim Kurulu Başkanlığı görevini sürdürmüştür. Halen Türk Matematik Derneği'nde yönetim kurulu başkanlığını sürdürmektedir. NATO Doktor Bursu'na hak kazanan Prof. Dr. Tosun Terzioğlu 1971 Balkan Matematikçiler Birliği Genç Araştırmacı Ödülü, 1974 TÜBİTAK Teşvik Ödülü, 1986 yılında TÜBİTAK Bilim Ödülü'nü kazanmıştır.

Çeşitli bilim yayınlarının editörlüğünü de yapan Tosun Terzioğlu nun 45 bilimsel yayını bulunuyor ve TÜBİTAK Başkanlığını sürdürüyor.

Bilim adamlığı özendirilecek

Akademi Başkanı Ayhan Çavdar'la söyleşi. "Yeni üyeler titizlikle seçilecek"

Türkiye Bilimler Akademisi Başkanlığına seçilen Prof. Dr. Ayhan Çavdar, 1958-1969 yılları arasında Amerika'nın çeşitli üniversite hastahanelerinde, enstitülerinde, çocuk kanser merkezlerinde ve Montreal'da Gili Üniversitesi'nde çalışmalarda bulundu. Ülkemizde de TÜBİTAK bünyesinde çeşitli üniteler kurdu ve yönetti. 1967 yılından bu yana Ankara Üniversitesi Pediatrik Hematoloji - Onkoloji Araştırma ve Uygulama Merkezi Başkanlığı yapmaktadır.

Ayhan Çavdar Türkiye Bilimler Akademisi Başkanlığına seçildikten hemen sonra sorularımıza yanıtladı.

Soru- TÜBA kısa vadede, hemen önümüzdeki dönemde neler yapmayı planlıyor?

Çavdar- TÜBA kısa vadede, örgütlenme, bilgi derleme, değerlendirme, bilim çevreleri ve devlet hükümet yetkilileriyle iletişim kurmak gibi hazırlik ve planlama çalışmaları yapma konumundadır. Bu bağlamda, yasalardan öngördüğü amaçların gerçekleştirilmesi için yapılması gereken düzenlemeler yönünde görüşler, öneriler ve gerekirse yönergeler hazırlanması kaçınılmazdır.

Ote yandan dünyadaki bilim akademilerinin incelemek ve onlarla iletişim kurmak, TÜBA'nın kısa vadede program çalışmalarını arasında sayılabilir.

Soru- Akademik'nin ülkemiz bilim hayatına uzun vadeli katkıları neler olacak?

Çavdar- Türkiye'de tüm bilim alanlarında araştırmaları, bilimsel kişiliği ve araştırmacıları özendirme; bu alanlarda emeği geçenleri onurlandırmak; gençleri bilim ve araştırma alanlarında daha fazla yönlendirmek; Türkiye'deki bilim adamlarının toplumsal statülerini ve yaşam düzeylerini yükseltmek ve korumak; toplumsal standartların uluslararası düzeye çıkartılması-na yardım etmek; bilim adamlığını özendirme için "ödüller" vermek.

Soru- Ülkemizde bilim ve araştırmanın öndekide sorunlar, engeller nelerdir?

Çavdar- Türk toplumunda bilim adamının kavram ve saygınlığı yeterince anlaşılamamıştır. Bilimi, toplumun değer yargılarında ve gündeminde en başta tutmak gerekir. Devlet zaman zaman bilim ve bilim araştırmaları kurumlarına pek de yakın o-

lamamıştır. Ayrıca bilim adamlarının önünde bürokratik ekonomik ve hatta politik engeller bulunmaktadır.

Soru : Ülkemizde bilime niçin önem ve öncelik verilmiyor?

Çavdar- Ülkemizde bilime yeterince önem ve öncelik verilmemesinin asıl nedeni, eğitim düzeyinin ve düzeninin bu yönde yapılmamış olmasıdır. Kamunun gündemini sürekli olarak politik, sportif ya da günlük trajik olaylar işgal etmektedir. Gençlerin önüne en yüce bir ideal olarak bilim konulamamıştır.

Soru: Bir bilim politikasının ana çizgileri neler olmalı?

Çavdar- Bilim politikasının başlıca ögesi özgün düşünme ve tartışma ortamının ve bilimsel kavramların tüm eğitim programlarında (ilkokuldan itibaren) egemen kılınmasıdır. Ülkemiz için bilimsel önceliklerin saptanması ve gerektiğinde devlet katında önelerinde bulunması da öncelikler arasında.

Soru: TÜBA nasıl bir üyelik politikası izleyecek, kısa zamanda genişlemeyi düşünüyor musunuz?

Çavdar- TÜBA'nın üyelik koşulları, ilgili yasadaki ayrıntılarıyla belirtilmiştir. Bu hükümler çerçevesinde uluslararası bilime katkıda bulunulması ve bu katkıların bilim adamlarına geri dönmesi genel kabul ve yankı bulması üyelikte önemli bir kriter olacaktır. TÜBA'nın TÜBİTAK'tan ayrıcalığı sosyal bilimlerde de çatısı altında toplamasıdır. TÜBA, çalışmaya başladıkdan sonra yeni üyeler büyük bir titizlikle ve aşama aşama seçilecektir.

Soru: Yasal çerçevede TÜBA'ya bilim politikasında yeterince yönlendirici bir etkinlik veriyor musunuz?

Çavdar- Yasal çerçevede TÜBA'ya ülkenin bilim politikasında yönlendirici etki sağlayabilir. Bu bağlamda tüzük ve yönetmeliklerle TÜBA'nın etkinlikleri artırılabilir.

Fotoğraf 5: Cumhuriyet Gazetesi Bilim-Teknik Eki'nden Sn. Orhan Bursalı ile Söyleşi, 1996

Prof. Dr. Orhan Ulutin'in (1924-) öncü girişimiyle, diğer hocalarımız Ord. Prof. Dr. Sedat Tavat (1892-1973), Ord. Prof. Dr. Arif İsmet Çetingil (1896-1985), Prof. Dr. Fritz Reimann (1897-1995), Prof. Dr. Muzaffer Aksoy (1915-2001), Prof. Dr. Şeref İnceman (1919-1994), Prof. Dr. Ayhan Çavdar (1930-), Prof. Dr. Burhan Say (1923-), Prof. Dr. Nail Tartaroğlu (1925-2005) ve Prof. Dr. Mustafa Karaca (1929-2001) tarafından kurulmuş olduğu görülmektedir (21).

Çavdar, 2000'li yılların ilk 15 yılında sağlık sorunlarıyla karşılaşmaya başladı. Öğrencisi olan Prof. Dr. Mehmet Haberal tarafından tedavi ve bakımı sağlandı ve Başkent Üniversitesi Hastanesi'nde tedavi gördü. Ancak, 89 yaşında, 24 Haziran 2019'da, tedavi gördüğü Başkent Üniversitesi Ankara Hastanesi'nde hayata veda etti. Çavdar için ilk tören, 28 Haziran Cuma günü Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Morfoloji Binası'nda gerçekleştirildi (22,23).

Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar'ın vefatından sonra, Uluslararası Pediatrik Onkoloji Derneği, Fransa'da düzenlediği 51th International

Society Pediatric Oncology-SIOP Kongresi'nde Çavdar'a ve aynı yıl kaybettiğimiz diğer önemli hekimlere uluslararası camia adına bir saygı duruşunda bulundu (Fotoğraf 6).

Çalışma Arkadaşları ve Öğrencilerinin Ayhan Çavdar ile İlgili Yazılarından Kesitler

Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın çalışma arkadaşları ve öğrencilerinin görüş ve izlenimleri, biyografisinin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Bu görüşler sayesinde, Prof. Dr. Çavdar'ın sadece bir akademisyen olarak değil, aynı zamanda bir insan olarak da kimliği ve kişiliği hakkında daha kapsamlı bilgi edinmek mümkün olmuştur.

Çalışma arkadaşlarına, Ayhan Çavdar'ın çok saygıdeğer ailesi vasıtasıyla ulaşılarak, yaşadıkları anılarla ilgili telefon görüşmeleri sırasında sorular yönlendirilmiş ve kendisiyle ilgili görüşlerini içeren bir yazı kaleme alıp almayacakları sorulmuştur. Aile bireyleri veya e-posta yoluyla ulaşılan Ayhan Çavdar'ın, bugün pek çoğu Prof. Dr. veya uzman

Fotoğraf 6: 51th Congress of the International Society Pediatric Oncology-SIOP toplantısında o yıl vefat eden hocaların ekrana yansıtılarak anılması

doktor olan öğrencileri, konu ile ilgili bilgilendirilmelerinin ardından hocaları için birer mektup yazmayı kabul etmişlerdir. Çalışma arkadaşları gibi, bu yazılarını tarafıma e-posta yoluyla göndermişlerdir. Ayhan Hoca ile ilgili daha önce fikirlerini bildiren hocaların yazılarına aile arşivinden erişilmiş, hocalar tekrar aranarak kullanım izni sağlanmıştır.

Tek tek iletişime geçilip, kısa röportajlar yapılan Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın çok yakın dostları ve öğrencilerinin paylaşımlarından kesitler aşağıda verilmiştir. Paylaşımlar, metinlerin elimize ulaşma ve hocalarımızla görüşme tarih sırasına göre sıralanmıştır. Vefat eden hocalarımıza ait belge ve mektuplar aile arşivinden sağlanmıştır.

Hocamızın araştırma ve eğitimle geçen saygın yaşamı hepimize, özellikle de gençlere örnek olmalıdır.

Prof. Dr. Sevgi Gözdaşoğlu

Meslek yaşamının her aşamasında büyük emeği olan Değerli Hocam Prof. Dr. Ayhan Çavdar'a saygılarımı sunuyorum, sağlıklı bir ömür diliyorum.

Prof. Dr. Emel Babacan

Profesör Ayhan Çavdar: Akademisyenlikte İlk İdollerimden Biri...

Prof. Dr. Faik Sarıalioğlu

Ben bugün çocuk onkoloğu olduysam, ona hayranlığımdan oldum. İdolümdü, rol modelimdi. Huzur içinde uyunun!

Prof Dr Volkan Hazar

Örnek bir insan, örnek bir yurttaş, tıp alanında öncü bir "bilim kadını" ve daha fazlası ...

Dr. H. Bülent Önder

Prof. Dr. Ayhan Çavdar Hoca, Türkiye'nin genç, dinamik beyinleri için parlak ve iyi bir örnektir. Onun bilimci kişiliğini sorgulayarak, onu dinleyerek ve onu anlatıp tanıtarak, genç beyinlerimizi besleyebiliriz ve daha anlamlı alanlara yönlendirebiliriz.

Prof. Dr. Yücel Kanpolat

Bir gün bana "Gökhan Bey, sizin bugün saygı duyup imrendiğiniz liderler, size saygı duymaya ve imrenmeye başladıklarında kendinizi bir adım ileri gitmiş sayabilirsiniz" demişti. Bana böylesine yüksek bir eşik belirlediği için kendisine teşekkür ediyor ve onun bu önerisini gerçekleştirebilmek için çalışmaya devam ediyorum."

Prof. Dr. Gökhan Hotamışlıgil

Ayhan Öğretmen gerçek bir "Cumhuriyet" projesiydi.

Prof. Dr. Mustafa Çetiner

Yaptığı bilimsel çalışmalar ve hizmetler ile Bilim dünyasını ülkemizden en fazla aydınlatan bir bilim insanı olarak saygı ve minnetle anıyorum, ışıklar içinde uyunun...

Prof. Dr. Duran Canatan

Uzmanlığımı, kariyerimi, dolaylı olarak evliliğimi olumlu olarak etkileyen sevgili hocam rahmetli Prof. Dr. Ayhan

Okçuoğlu Çavdar'ın herkesce bilinen bilimsel kimliği yanında insani ve ahlaki kimliğiyle de nasıl bir "yüce dağ" olduğunu anlatmak mı? çok zor!

Prof. Dr. Metin Özenci

...

Başarılı bir meslek yaşamını özetleyerek genç bilim insanlarına değerli bir örnek olarak sunuyor, anısı önünde saygı ile eğiliyorum.

Yekta Güngör Özden/ Sözcü Gazetesi, 6 Nisan 2020

Prof. Dr. Ayhan Okçuoğlu Çavdar ülkemizde yetişmiş üstün nitelikleri olan gerçek bir bilim kadınıydı. Onu tanımış olmaktan onur duyuyorum.

Prof.Dr. Orhan Öztürk

"Bu dünya bir pencere, bakan geçti" demişler. Hepimiz bu saptamanın içindeyiz, dışında kalabilen var mı? Yok ve olmayacak elbette. Ayhan hocam huzur içinde uyuyunuz.

Prof.Dr. Berna Arda

Atatürk'ün ışıklılı yolunda kendini yetiştirmiş bir akademisyen..

Prof.Dr. Kürşat Yıldız

Tartışma ve Değerlendirme

Prof. Dr. Ayhan Çavdar, Türkiye'nin tıp dünyasında önemli bir kişilik olarak tanınır. Hem akademik alanda yaptığı çalışmalarla hem de TÜBA başkanlığı gibi önemli bir görevdeki liderliğiyle dikkat çeker. Ancak, onun bilimsel mirası ve akademik liderliği üzerine bir değerlendirme yapılırken, akademik kariyeri ve bilimsel çalışmaları yanında kan hastalıkları, özellikle de trombositler üzerine yaptığı araştırmalar ve çocuk hastalarında çığır açacak çalışmaları oldukça önemlidir. Bu çalışmalarla, ülkemizde çalışılmayan konulara eğilmiş, ülkemizdeki hastalık tiplerini ortaya koyarak coğrafya faktörünün sağlıkta ne denli önemli olduğunu kanıtlamıştır.

Ayhan Çavdar'ın çocuk hematolojisi ve onkolojisi alanındaki çalışmaları, özellikle çocuklarda yaygın olarak görülen kan hastalıkları ve kanserler üzerinde odaklanmıştır. Pika hastalığı ve çinko eksikliği gibi önemli sağlık sorunlarını tanımlaması ve bu konuda bilimsel araştırmalar yapması, Türkiye'de ve uluslararası alanda sağlık politikalarının şekillenmesine ve çocuk sağlığının iyileştirilmesine önemli katkılarda bulunmuştur. Prof. Dr. Çavdar, çocuklardaki çinko eksikliğinin gelişim geriliğine neden olduğunu ortaya koyarak, bu konuda sayısız kongre düzenlenmesine ve dünya bilim camiasında "Bayan Çinko" olarak anılmasına neden olmuştur.

Prof. Dr. Ayhan Çavdar'ın öğrencileri arasında yetiştirdiği birçok önemli bilim insanı ve akademisyen, onun bilgi birikimi ve öğretim yeteneğinin bir göstergesidir. Öğrenci

yetiştirilmesine oldukça önem veren Prof. Dr. Ayhan Çavdar, hasta başı derslerinde ve vizitlerinde hastaları ile ilgilenmesinin yanında, öğrencilerinin olgulara katılımını oldukça önemsemiş; öğrencilerine etik değerler doğrultusunda "Dr. Hanım" ve "Dr. Bey" şeklinde seslenerek, özgüvenli birer hekim olmaları için çaba göstermiştir.

Kendisinin etik değerlere bağlılığı, etik dışı tüm olaylar karşısında sergilediği tavırlar ve hastalarına gösterdiği özen ve ilgi, onun tıp camiasında mesleki olarak ün kazanmasına sebep olmuştur. Ayrıca, bu özellikleri ona mesleğinde bir lider ve fikirlerine önem verilen bir hoca olma vasfını da sağlamıştır. İletişiminin kısıtlı olduğu insanlara karşı adaletli ve empatik tavırları, çoğu zaman karar mekanizmalarının içinde yer almasını sağlamıştır.

Prof. Dr. Ayhan Çavdar, Türkiye'de tıp alanında iz bırakan bir figür olmuş, hem bilimsel çalışmalarıyla hem de liderlik ve öğretim faaliyetleriyle önemli bir miras bırakmıştır. Onun çalışmaları, Türkiye'nin sağlık alanının gelişimine ve çocuk sağlığının iyileştirilmesine önemli katkılarda bulunmaya devam etmektedir.

Ayrıca, TÜBA'nın kuruluşunda ve yönetiminde üstlendiği liderlik rolü, ülkenin bilimsel ve akademik gelişimine büyük katkı sağlamıştır. TÜBA'nın ilk kadın başkanı olarak gösterdiği gayretle, bilimin ve akademik araştırmaların teşvik edilmesi ve yaygınlaştırılması için çaba göstermiştir. TÜBA'nın kuruluş aşamasında belirlediği hedeflere ulaşmayı amaçlayan Ayhan Çavdar, gerçekten de tüm dünyada TÜBA'nın anılmasını sağlamış, kadın bir başkan olarak yaptığı önemli atılımlarla dünyaya örnek teşkil etmiş, kadın üyelerin çokluğu ve bu kadınların Türkiye bilim camiasına verdikleri katkılarla dünya çapında yankı uyandırmıştır. Liderlik vasfı sayesinde TÜBA stratejik hedeflerine kolayca ulaşabilmiş, Akademi bu liderini ikinci kez seçerek bilime yönelik strateji ve politikalar geliştirmede kararlı olduğunu da ortaya koymuştur.

Sonuç

Sonuç olarak, çalışma hayatında bir lider olarak tanımlayabileceğimiz Prof. Dr. Ayhan Çavdar, Türkiye'de tıp alanında iz bırakan bir figür olmuş, hem bilimsel çalışmalarıyla hem de öğretim faaliyetleriyle gelecek nesillere önemli bir miras bırakmıştır. Hala yayınları bilimsel çalışmalarda referans gösterilen Ayhan Çavdar'ın bilimsel çalışmaları, diğer bilim insanlarını onun koyduğu temeller üzerine yenilerini araştırmaya yönlendirmekte; böylelikle Prof. Dr. Çavdar, Türkiye'nin sağlık alanının gelişimine ve çocuk sağlığının iyileştirilmesine önemli katkılarda bulunmaya devam etmektedir.

Etik

Etik Kurul Onayı: Bu çalışma için etik kurul onayı gerekmemektedir.

Dipnotlar

Finansal Destek: Çalışma için doğrudan veya dolaylı finansal destek alınmamıştır.

Kaynaklar

1. Arif Çavdar. Röportaj. 20 Mart 2021. Ankara/Çankaya.
2. Tomris Çavdar. Röportaj. 20 Mart 2021. Ankara/Çankaya.
3. Ayhan Okçuoğlu Çavdar. Tüba söyleşi; Prof. Dr. Ayhan O. Çavdar Belgeseli. 27 Temmuz 2019. (Sunucu Yücel Kanpolat). <https://www.youtube.com/watch?v=rq8u-nJboGY>
4. Kırmızı A. Biyografi. Tarih İçin Metodoloji. Pegem Akademi Yayıncılık: 2015.
5. Çavdar A. Örnek Alınması Gereken Bir Cumhuriyet Başsavcısı. Bütün Dünya. Sayı 2010/04;41vd.
6. TBMM Albümü. 2.Cilt. TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları No: 1. Gökçe Ofset Matbaacılık Limited Şirketi. Ankara: 2010.
7. TBMM. TBMM Tutanaklar Dergisi. Kanun Numarası: 2252.
8. Resmi Gazete. Neşir ve ilanı: 6/VI/1933. Sayı: 2420.
9. TBMM. TBMM Tutanaklar Dergisi. Kanun Numarası: 4761. 27 Haziran 1945.
10. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Tarihçe. [Erişim tarihi: 07.01.2025] Erişim linki: <http://www.medicine.ankara.edu.tr/tarihce/>
11. Esra Öz ile Sağlık Gündemi: Tıbbın Duayenleri: Ayhan Okçuoğlu Çavdar. 18 Temmuz 2011. <http://fesraoz.blogspot.com/2011/07/tibbin-duayenleri-ayhan-okcuoglu-cavdar.html>.
12. Kan Hücrelerinin Renkli Dünyasının Yolcusu: "Ayhan Okçuoğlu Çavdar". Ulubatblog. 11.08.2020. <https://blog.ulubat.org/index.php/genel/kan-hucrlerinin-renkli-dunyasinin-yolcusu-ayhan-okcuoglu-cavdar/>
13. Naymansoy G. Prof.Dr. Ayhan Okçuoğlu Çavdar. Rol Model Bir Bilim Kadını. Türkiye'de Bilim ve Kadın Kongresi. 27-29 Nisan 2009. Esogü Kongre Merkezi. 2009 Eskişehir; Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Resmi Sayfası. Çocuk Hematolojisi Bilim Dalı Tarihçesi.
14. Arif Çavdar. Röportaj. 25 Mart 2021. Ankara/Çankaya.
15. Sevgi Gözdaşoğlu. Röportaj. 26 Mart 2021; Sevgi Gözdaşoğlu. Röportaj. 27 Mart 20
16. Çetiner M. Ayhan Çavdar Öğretmen ve Tayanç-Prasad Sendromu. Bilim,Tarih/Anı. <https://www.mustafacetiner.com/ayhan-cavdar-ogretmen-ve-tayanc-prasad-sendromu/21>.
17. Türkiye Bilimler Akademisi Resmi İnternet Sayfası. Akademinin Kısa Tarihi. <http://www.tuba.gov.tr/tr/kurumsal/akademi/akademinin-kisa-tarihi>.
18. Türkiye Büyük Millet Meclisi. Kanun Hükmünde Kararname.No.497. 22/09/1993. <https://www.tbmm.gov.tr/Yasama/Khkklar>
19. Tüba Bülteni. Aralık 1995. 1 Sayı. <https://www.tuba.gov.tr/tr/>
20. Atatürkçü Düşünce Derneği Resmi Sayfası. add.org.tr.
21. Türk Hematoloji Derneği Resmi Sayfası. 27.04.2013 Türk Hematoloji Derneği Tüzüğü. <https://www.thd.org.tr/menu/11/tuzuk>.
22. Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Resmi Sayfası. Çocuk Hematoloji ve Onkolojisi Bilim Dalı Tarihçesi. <http://cocukhematoloji.medicine.ankara.edu.tr/hakkinda/>
23. Tüba Resmi Sayfası. Akademiden Haberler. <https://www.tuba.gov.tr/tr/MilliyetGazetesi>. 27 Haziran 2019